

RAQAMLI IQTISODIYOTNING O‘ZBEKISTON IQTISODIY
RIVOJLANISHIDAGI O‘RNI

Dilmuradov Shaxboz Sirojiddin o‘g‘li
Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent
axborot texnologiyalari universiteti talabasi
E-mail: dilmurodovshaxboz94@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu tezisdagi raqamli iqtisodiyot tushunchasi, uning asosiy yo‘nalishlari hamda mamlakat iqtisodiy rivojlanishidagi ahamiyati yoritilgan. Xususan, O‘zbekistonda raqamli texnologiyalarni iqtisodiyot sohalariga joriy etish, elektron to‘lov tizimlari, onlayn savdo va raqamli xizmatlarning rivojlanishi tahlil qilingan. Shuningdek, raqamli iqtisodiyotning ishlab chiqarish samaradorligini oshirish, xizmat ko‘rsatish sifatini yaxshilash va yangi ish o‘rinlari yaratishdagi roli ko‘rib chiqilgan. Tezisdagi ushbu yo‘nalishda mavjud muammolar va ularni bartaraf etish bo‘yicha takliflar ham berilgan.

Kalit so‘zlar: raqamli iqtisodiyot, innovatsiya, elektron to‘lov tizimi, onlayn savdo, iqtisodiy rivojlanish, axborot texnologiyalari, raqamlashtirish, investitsiya, samaradorlik.

Аннотация. В данной тезисной работе раскрывается понятие цифровой экономики, её основные направления, а также значение в экономическом развитии страны. В частности, проанализированы процессы внедрения цифровых технологий в отрасли экономики Узбекистана, развитие электронных платёжных систем, онлайн-торговли и цифровых услуг. Также рассмотрена роль цифровой экономики в повышении эффективности производства, улучшении качества услуг и создании новых рабочих мест. В тезисе представлены существующие проблемы в данном направлении и предложения по их решению.

Ключевые слова: цифровая экономика, инновации, электронные платёжные системы, онлайн-торговля, экономическое развитие, информационные технологии, цифровизация, инвестиции, эффективность.

Abstract. This thesis discusses the concept of the digital economy, its main directions, and its importance in the economic development of the country. In particular, the implementation of digital technologies in various sectors of Uzbekistan's economy, the development of electronic payment systems, online trade, and digital services are analyzed. The role of the digital economy in increasing production efficiency, improving service quality, and creating new jobs is also considered. The thesis also presents existing problems in this field and offers proposals for their solution.

Keywords: digital economy, innovation, electronic payment systems, online trade, economic development, information technologies, digitalization, investment, efficiency.

Kirish. Hozirgi globallashuv va tezkor texnologik rivojlanish sharoitida raqamli iqtisodiyot dunyo mamlakatlari iqtisodiy taraqqiyotining muhim omiliga aylanib bormoqda. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi ishlab chiqarish, xizmat ko'rsatish, savdo va moliya sohalarida yangi imkoniyatlarni yaratmoqda, shu bilan birga iqtisodiy o'sishni jadallashtirishga xizmat qilmoqda. Raqamli iqtisodiyot resurslardan samarali foydalanish, mehnat unumdorligini oshirish, xarajatlarni kamaytirish hamda aholiga qulay va tezkor xizmatlar ko'rsatishda muhim ahamiyat kasb etadi. O'zbekiston Respublikasida ham so'nggi yillarda iqtisodiyotning turli tarmoqlarini raqamlashtirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Xususan, elektron to'lov tizimlari, onlayn savdo platformalari, davlat xizmatlarining elektron shaklga o'tkazilishi hamda biznes jarayonlarining avtomatlashtirilishi mamlakat iqtisodiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda. Shu sababli

raqamli iqtisodiyotning iqtisodiy rivojlanishdagi o'rnini chuqur o'rganish, uning samaradorligini oshirish hamda mavjud muammolarni aniqlab, ularning yechimlarini ishlab chiqish bugungi kunning dolzarb masalalaridan biri hisoblanadi.

Asosiy qism. Raqamli iqtisodiyot zamonaviy iqtisodiy taraqqiyotning muhim yo'nalishlaridan biri bo'lib, u iqtisodiy munosabatlarni axborot-kommunikatsiya texnologiyalari asosida tashkil etish va boshqarishni ifodalaydi. Mazkur iqtisodiy model ishlab chiqarish, taqsimot, ayirboshlash va iste'mol jarayonlarining raqamli texnologiyalar vositasida amalga oshirilishini nazarda tutadi. Xususan, internet texnologiyalari, elektron tijorat, raqamli to'lov tizimlari, sun'iy intellekt hamda katta ma'lumotlar (Big Data) iqtisodiy samaradorlikni oshirishda muhim omil sifatida namoyon bo'lmoqda. Raqamli iqtisodiyotning joriy etilishi xo'jalik yurituvchi subyektlar faoliyatida tranzaksiya xarajatlarini kamaytirish, resurslardan oqilona foydalanish va boshqaruv qarorlarini qabul qilish tezligini oshirish imkonini beradi. O'zbekiston Respublikasida ham iqtisodiyotni raqamlashtirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida belgilangan. So'nggi yillarda bank-moliya tizimida elektron to'lov vositalari, masofaviy bank xizmatlari va mobil ilovalarning joriy etilishi moliyaviy xizmatlar bozorining rivojlanishiga sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Shu bilan birga, elektron savdo platformalari, onlayn xizmatlar hamda davlat boshqaruvida raqamli texnologiyalarning qo'llanilishi iqtisodiy faoliyatning shaffofligi va samaradorligini oshirmoqda. Raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi investitsion muhitni yaxshilash, innovatsion faoliyatni rag'batlantirish va yangi ish o'rinlarini yaratishda ham muhim ahamiyatga ega. Ayniqsa, iqtisodiyotning turli tarmoqlarida raqamli transformatsiya jarayonlarining jadallashuvi mamlakatning xalqaro raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi. Biroq ushbu jarayonda texnologik infratuzilmaning yetarli darajada rivojlanmaganligi, malakali kadrlar taqchilligi hamda kiberxavfsizlik masalalari dolzarb muammolar

sifatida saqlanib qolmoqda. Mazkur muammolarni bartaraf etish raqamli iqtisodiyotning barqaror rivojlanishini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Xulosa. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, raqamli iqtisodiyot zamonaviy iqtisodiy tizimning ajralmas qismi sifatida ishlab chiqarish, xizmat ko'rsatish, savdo va moliyaviy jarayonlarning samaradorligini oshirishda muhim rol o'ynaydi. O'zbekiston sharoitida elektron to'lov tizimlari, onlayn savdo platformalari, davlat xizmatlarining raqamlashtirilishi va avtomatlashtirilgan boshqaruv tizimlari iqtisodiy faoliyatning shaffofligi, tezkorligi va resurslardan optimal foydalanish imkoniyatini ta'minlamoqda. Shu bilan birga, raqamli iqtisodiyot investitsiyalarni jalb qilish, innovatsion faoliyatni rag'batlantirish va yangi ish o'rinlarini yaratish orqali mamlakatning global raqobatbardoshligini mustahkamlashga xizmat qiladi. Biroq texnologik infratuzilmaning yetarli darajada rivojlanmaganligi, malakali kadrlar taqchilligi va kiberxavfsizlik masalalari raqamli transformatsiyaning samaradorligini cheklovchi asosiy omillar sifatida saqlanib qolmoqda. Shu bois, raqamli iqtisodiyotning barqaror rivojlanishini ta'minlash uchun infratuzilmani mustahkamlash, kadrlar salohiyatini oshirish va axborot xavfsizligini ta'minlash bo'yicha kompleks strategik chora-tadbirlar zarurdir. Xulosa qilib aytganda, raqamli iqtisodiyot nafaqat O'zbekiston iqtisodiy tizimining samaradorligini oshirish, balki mamlakatning global iqtisodiy maydonda integratsiyasini kuchaytirish va uzoq muddatli raqobatbardoshlikni ta'minlash uchun muhim vosita ekanligi ilmiy jihatdan tasdiqlanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Tapscott, D. (2015). *The Digital Economy: Rethinking Promise and Peril in the Age of Networked Intelligence*. McGraw-Hill Education.

2. Brynjolfsson, E., & McAfee, A. (2014). *The Second Machine Age: Work, Progress, and Prosperity in a Time of Brilliant Technologies*. W.W. Norton & Company.
3. Schwab, K. (2017). *The Fourth Industrial Revolution*. Crown Business.
4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M. Mirziyoyev. (2020). *“Raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish bo‘yicha Strategiya”*. Toshkent: Hukumat nashriyoti.
5. Davletov, A. (2021). *Raqamli iqtisodiyot va innovatsiyalar: nazariya va amaliyot*. Toshkent: Iqtisodiyot nashriyoti.
6. OECD. (2020). *Digital Economy Outlook 2020*. OECD Publishing.
7. World Bank. (2019). *Digital Economy for Africa: Prosperity in the Age of Digital Transformation*. World Bank Group.
8. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari sohasidagi ilmiy maqolalar: jurnal *“Innovatsion Iqtisodiyot va Raqamli Texnologiyalar”*, Toshkent, 2018–2022 yillar.
9. O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki. (2022). *Elektron to‘lov tizimlari bo‘yicha yillik hisobot*. Toshkent.
10. Islomov, B. (2021). *Raqamli transformatsiya va milliy iqtisodiyot*. Toshkent: Fan nashriyoti.